

Module 9

Patiënt begeleiden

Competentie 1.7

Deelkwalificatie 1. Behandeling

‘Hoe beter je jezelf kent, hoe efficiënter je met anderen kunt werken’
Zig Ziglar

© Orion Onderwijsontwikkeling.

Luiten Ambachtstraat 29 4944 AS Raamsdonk.

Alle rechten voorbehouden.

Kopiëren en verspreiden voor onderwijskundige doeleinden binnen het eigen opleidingsinstituut is de opdrachtgever toegestaan.

Opdrachtgever:

Homeopathie Academie Nederland.

Inhoudsopgave

Inleiding op de module	blz. 4
1. Eindtermen	blz. 5
2. Module overzicht	blz. 6
3. Competentie 1 .7. Patiënt begeleiden	
Opdrachten 3^e leerjaar	
1. Patiënt introduceren in jouw praktijkvoering	blz. 8
2. Patient inzicht in de therapie verschaffen	blz. 12
Opdrachten 4^e leerjaar	
3. Patient begeleiden die verliefd op je is	blz. 15
4. Omgaan met intimiderende patiënt	blz. 18
5. Patiënt begeleiden die niet wil betalen	blz. 21
6. Patiënt begeleiden die mishandeld wordt	blz. 24
Opdrachten 5^e leerjaar	
7. Patiënt begeleiden die suïcidaal is	blz. 27
8. Patiënt begeleiden bij rouwverwerking	blz. 30
9. Patiënt begeleiden die regulier opgegeven is.	blz. 33
Bijlagen	blz. 36
Syllabus geïntegreerd	

Inleiding op de module

Begeleiden van de patiënt houdt meer in dan uitleggen hoe de medicijnen ingenomen dienen te worden. Allerlei onverwachte zaken kunnen onderweg de kop op steken. Zaken die de patiënt niet kan overzien en die jij tevoren niet kon inschatten. Op de meest verschillende gebieden kun je ineens geconfronteerd worden met heftige emoties bij de patiënt maar ook bij jezelf. Die emoties kunnen te maken hebben met zaken als: macht, intimidatie, geweld, geld, dood, rouwverwerking, intimiteit, verliefdheid en ga zo maar door.

In al deze zaken ben jij degene die de grenzen bepaald en de ander begeleidt bij zijn of haar proces. Dat vraagt een grote mate van zelfkennis en inzicht.

Misschien lijken een aantal van de situaties die we je gaan voorschotelen overdreven, toch komen ze allen uit de beroepspraktijk van collega homeopaten.

Voor het overzicht hebben we de module in drie delen 'geknipt'. Het derde, vierde en vijfde jaar staan elk met hun eigen opdrachten vermeld. Omdat in al deze situaties je beroeps houding van doorslaggevend belang is en het methodisch denken je enige houvast is, laten we je in deze module voortdurend oefenen in zelfhantering aangestuurd vanuit het methodisch proces.

In de bij deze module horende syllabus vind je een uitgebreide literatuurlijst. Je bent vrij om uit deze lijst de titels te kiezen die je denkt nodig te hebben bij het werken aan de opdrachten.

De samensteller.

Eindtermen

1.02.03.	<p>Begeleidt de patiënt gedurende de therapie. Dat betekent:</p> <ul style="list-style-type: none"> - begeleidt het totale genezingsproces in samenspraak met de patiënt; - verschaft de patiënt inzicht in de therapie, d.w.z. in de therapie zelf, in de gebruiksaanwijzing voor gebruik van het/de geneesmiddel(len), de (mogelijke) reacties op het geneesmiddel en de prognose; - wijst de patiënt erop dat hij de klassiek homeopaat op de hoogte houdt van: zijn reacties op het homeopathisch geneesmiddel en/ of evt veranderingen in de omstandigheden die van invloed kunnen zijn op de behandeling; - bevordert de zelfstandigheid van de patiënt; maakt hem bewust van keuzemogelijkheden - verschaft de patiënt inzicht in zijn genezingsproces; in relatie tot Ziektedynamiek en prognose. - geeft de patiënt belangrijke adviezen, aanwijzingen en voorlichting m.b.t. zijn zelfzorg; - geeft de patiënt de noodzakelijke begeleiding; 	<p>P/c/i/r</p> <p>R/c</p> <p>R/c</p> <p>P/c/r</p> <p>P/c</p> <p>P/c</p> <p>P/c</p>
1.02.06.	<p>De patiënt voorlichten over de relatie van het homeopathisch geneesmiddel met evt. door de patiënt gebruikte allopatische medicatie en evt risico's als de patiënt zijn allopatische medicatie afbouwt;</p>	<p>P/c</p>
1.03.06.	<p>licht de patiënt voor om eventuele herhaling of toename van de symptomen te voorkomen;</p>	<p>P/c</p>

Module overzicht

Competenties	Opdrachten	Contacturen	SBU
Competentie 1.7 Patiënt begeleiden	1. Patiënt introduceren in jouw praktijkvoering	3^e leerjaar 3,5	21
	2. Patient inzicht in de therapie verschaffen	3,5	21
	3. Patient begeleiden die verliefd op je is	4^e leerjaar 3,5	21
	4. Omgaan met intimiderende patiënt	3,5	21
	5. Patiënt begeleiden die niet wil betalen	3,5	21
	6. Patiënt begeleiden die mishandeld wordt	3,5	21
	7. Patiënt begeleiden die suïcidaal is	5^e leerjaar 3,5	21
	8. Patiënt begeleiden bij rouwverwerking	3,5	21
	9. Patiënt begeleiden die regulier opgegeven is.	3,5	21

Competentie 1.7. Patiënt begeleiden

Vakken die een bijdrage leveren aan deze competentie:

Homeopathische vakken. Praktijkkliniek dagen.

Contextuele therapie/psychologie.

Overzicht lesinhoud

- professionele afstandelijkheid versus persoonlijke betrokkenheid (ethiek)
- projectie; gelijkwaardigheid; vertrouwensrelatie; respect; openheid; betrokkenheid; beroepsgeheim;
- bereikbaarheid/ beschikbaarheid
- grenzen stellen en afspraken maken
- zelfkennis
- omgaan met Seks, macht, geld, dood, intimiteit, verliefdheid, geweld.

Leerdoelen

Je kunt na het doorwerken van deze competentie

- een patiënt introduceren in jouw praktijk;
- een patiënt inzicht in de therapie verschaffen;
- een patiënt begeleiden in elk stadium van de therapie;
- een patiënt in verschillende situaties begeleiden ;
- grenzen stellen en bewaken.

3^e leerjaar

Opdracht 1.

Introduceer een nieuwe patiënt in jouw praktijkvoering. Ga een professionele relatie aan en stel je grenzen.

Situatieschets 1

'Ik geef je een goede raad' zegt een ervaren collega tegen je. 'Je patiënten moet je opvoeden. Meteen vanaf de eerste dag. Anders nemen ze een loopje met je en wordt het een zootje. Strikt omgaan met afspraken en tijden. Niet bellen buiten het telefonisch spreekuur. En niet verschijnen op consult zonder afmelden, meteen een rekening er achteraan'. Jij vindt die aanpak nogal rigoureuus, maar welke afspraken maak jij met je patiënten?

Oriëntatie

Oriëntatie op de opdracht.

Gegevens verzamelen.

Literatuurstudie.

Beginsituatie

Bewust vaststellen welke voorkennis en ervaring reeds aanwezig is.

Persoonlijke leerdoelen

Student legt tevoren de persoonlijke leerdoelen vast.

Leeractiviteiten

Overzicht leeractiviteiten

Categorie/ nr	Soort	Waar	Met wie	Begeleiding	Duur
A 1	Leestaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
A 2	Doetaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
B 1	inventarisatie	School	Indiv.	Geen	Max 1/2 uur
B 2	Les	School	Groep	Docent	Max. 1 uur
C 1 / D1	Les	School	Groep	Docent	2 uur

Leeractiviteit A1

- Bestudeer relevante literatuur. Google daartoe de zoektermen. Time management, empathie, en geweldloze communicatie.

Leeractiviteit A2

- Beantwoord de volgende vragen en neem de schriftelijke antwoorden mee naar C1:
 - Wat zijn de spelregels in jouw praktijk?
 - Hoe maak jij een nieuwe patiënt bekend met de regels van je praktijk. Op welk moment en hoe kleeft je dat in?
 - Hoe bewaakt jij je privacy?
 - Waar kunnen jouw patiënten op rekenen betreffende bereikbaarheid en beschikbaarheid?

Leeractiviteit B1

- Neem deel aan het klassikale inventarisatie. Stel alle vragen die je in je literatuurstudie bent tegen gekomen. Bespreek de fasen oriëntatie, beginsituatie, gewenst resultaat. Vraag onduidelijkheden vanuit de literatuurstudie na
- Stel samen met je docent de volgorde van de leeractiviteiten vast.

Leeractiviteit B2

- Neem deel aan de les over omgaan met patiënten, regels stellen en je privacy afschermen.

Leeractiviteit C1

- Neem deel aan het uitwisselen en doorspreken van jullie antwoorden op de vragen van leeractiviteit A2

Leeractiviteit C2 / D1

- Bespreek met elkaar in subgroepjes de volgende situaties.
- Neem vervolgens deel aan de klassikale inventarisatie en discussie.
- Speel de situaties vervolgens uit in korte rollenspelletjes.

Een mevrouw belt savonds je spoednummer voor zaken die best kunnen wachten tot het volgend telefonisch spreekuur. Hoe reageer je?.

Een patiënt is achter je privé nummer gekomen en belt je savonds thuis op met een vraag over de inname van zijn middel. Hoe reageer je?

Een mevrouw komt een half uur te laat op consult hierdoor ben je op het einde van de afspraak niet klaar met het afnemen van de anamnese. Wat nu?

Een meneer wil geen vrij nemen van zijn werk om op consult te komen en wil de afspraak daarom voor 's avonds maken. Kan dat?

Reflectie

Inhoudelijke en procesmatige zelfreflectie van de studenten.

- Welke beroepsgerelateerde dilemma's rondom spelregels in de praktijk ben jij (in je stage) al tegen gekomen? Hoe heb je daar toen op gereageerd en hoe denk je daar nu over na het volgen van deze opdracht?

Transfer

Het geleerde wordt losgekoppeld uit de context en er wordt bewust gezocht naar andere toepassingsmogelijkheden.

Opdracht 2.

Verschaf de patiënt inzicht in de therapie, d.w.z. in de therapie zelf, in de gebruiksaanwijzing voor inname van het geneesmiddel, de (mogelijke) reacties op het geneesmiddel en de prognose.

Situatieschets 2

Marianne komt voor ernstige migraine. De migraine is een familiale aangelegenheid. Ook haar oma en haar moeder lijden voor zolang ze zich kunnen herinneren aan vergelijkbare migrainetoevallen. Na een uitvoerige anamnese afgenomen te hebben, schrijf je voor op de erfelijke belasting en op de acuut miasmatische situatie van de migraine. Het acute middel mag Marianne in dien nodig 2-4 x per dag gaan gebruiken. Waarop zij vraagt: 'Is twee keer per dag dan wel voldoende om de migraine te onderdrukken?' Hoe is je reactie?

Oriëntatie

Oriëntatie op de opdracht.

Gegevens verzamelen.

Literatuurstudie.

Beginsituatie

Bewust vaststellen welke voorkennis en ervaring reeds aanwezig is.

Persoonlijke leerdoelen

Student legt tevoren de persoonlijke leerdoelen vast.

Leeractiviteiten

Overzicht leeractiviteiten

Categorie/ nr	Soort	Waar	Met wie	Begeleiding	Duur
A 1	Leestaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
B 1	Inventarisatie	School	Groep	Docent	Max. 1 uur
B 2	Les	School	Groep	Docent	1 uur
C1 / D1	Rollenspel	School	Subgroep	docent	2 uur
D 1	Opdracht	Thuis / School	Individueel / subgroep	Geen	½ uur

Leeractiviteit A1

- Literatuurstudie en oriëntatie
S.Hahnemann: Organon: par:71,81-82 t/m 104
S. Hahnemann: Chronische ziekten blz. 100 t/m 178
Hahanman begrijpen en / of Hahnemann verstehen van E. Stoteler
- Lees de ziekteclassificatie paragrafen in relatie tot ziektedynamiek en prognose
Normdocumenten NVKH
- Volg de lessen psychologie dwz. Contextuele therapie Willem Verreyen

Leeractiviteit B1

- Neem deel aan de klassikale inventarisatie. Stel alle vragen die je in je literatuurstudie bent tegen gekomen. Bespreek de fasen oriëntatie, beginsituatie, gewenst resultaat.
Vraag onduidelijkheden vanuit de literatuurstudie na
- Stel samen met je docent de volgorde van de leeractiviteiten vast.

Leeractiviteit B2

- Neem deel aan de les over inzicht in de therapie.

Leeractiviteit C1 / D1

- Kies in overleg met je docent een aantal casussen uit voorgaande modules uit.
- Ga in drietallen, één patiënt, één homeopaat en één observator.

- Speel steeds een casus uit . De homeopaat legt aan de patiënt de therapie uit dwz. Welk bloemblad in welke volgorde en waarom. Hoe het middel te gebruiken en te bewaren. Wanneer weer contact opnemen en waarom. Welke reacties zijn te verwachten en waarom, hoe de prognose is en waarom.
- De patiënt stelt vragen en vraagt om verduidelijking.
De observator maakt aantekeningen en evalueert na afloop elk gesprek op inhoud, juistheid en begrijpelijkheid voor de patiënt.
- Per casus kan van rol gewisseld worden. Herhaal dit zo vaak als nodig.

Leeractiviteit D1

- Maak de opdracht, in overleg met je docent of schriftelijk / individueel of in de vorm van een rollenspel.

Reflectie

Inhoudelijke en procesmatige zelfreflectie van de studenten.

Transfer

Het geleerde wordt losgekoppeld uit de context en er wordt bewust gezocht naar andere toepassingsmogelijkheden.

4^e leerjaar

Opdracht 3.

Begeleid een patiënt die verliefd op je is. Probeer door een gesprek inzicht te krijgen in de gevoelswereld van de patiënt en evalueer je eigen positie en handelingen kritisch. Welke doelen wil je bereiken, hoe pak je dat aan op een wijze die bij je beroepsethiek past.

Situatieschets 3

Het sloop er een beetje in. Henk, een aardige vent, ongeveer jouw leeftijd, weduwnaar. Het verwerken van de dood van zijn vrouw die enkele jaren geleden is overleden was een hele klus en de homeopathie heeft daar een behoorlijke rol in gespeeld. Henk komt geregeld op consult. Het is een sympathieke man die het zwaar voor zijn kiezen heeft gehad. De gesprekken gingen vaak diep, waren niet gemakkelijk, maar het deed Henk wel goed te praten over zijn gevoelens. Zijn vertrouwen in jou is groot, dat blijkt steeds weer. Gelukkig gaat het de laatste tijd duidelijk beter, al zijn er nog wel wat lichamelijke klachten. Maar het grote zwarte gat is duidelijk voorbij en Henk heeft enkele consulten geleden al aangegeven dat hij 'weer om zich heen begint te kijken'. Een ontwikkeling die jij gezond vond en waar je blij mee was. Henk komt graag op consult. 'Zonder jou was mij dit nooit gelukt' zegt hij, 'je hebt een bijzonder vak, en je bent een bijzonder mens'. En daarbij kijkt hij je dan net iets te lang in je ogen. Je begint je bewust te worden dat Henk steeds meer signalen afgeeft. Zoals je hand even te lang vast blijven houden enz. Vandaag komt het hoge woord eruit. Henk is al een poosje verliefd op je. Die verliefdheid draagt er mede toe bij dat hij de dood van zijn vrouw beter kan hanteren. Hij is helemaal weg van je en wil niet alleen meer je patiënt zijn. Hij vraagt of je met hem uit wil, gewoon wat babbelen en wat drinken. We kunnen toch vrienden zijn? Daar is toch niets mis mee?

Oriëntatie

Oriëntatie op de opdracht.

Gegevens verzamelen.

Literatuurstudie.

Beginsituatie

Bewust vaststellen welke voorkennis en ervaring reeds aanwezig is.

Persoonlijke leerdoelen

Student legt tevoren de persoonlijke leerdoelen vast.

Leeractiviteiten

Overzicht leeractiviteiten

Categorie/ nr	Soort	Waar	Met wie	Begeleiding	Duur
A 1	Leestaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
A 2	Doetaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
B1	Les	School	Groep	Docent	Max ½ uur
B 2	Les	School	Groep	Docent	Max. 1 uur
C1	Bespreek taak	School	Sub/groep	Docent	Max ½ uur
D1	Rollenspel / opdracht	School	Groep	Docent	1 1/2 uur

Leeractiviteit A1

- Zoek op internet informatie over dit onderwerp en bereid je theoretisch voor . Noteer de sites waar je bruikbare informatie gevonden hebt.
- Maak ook gebruik van de boekenlijsten die als bijlage zijn toegevoegd om relevante literatuur te kiezen.

Leeractiviteit A2

- Welke aanvullende gegevens heb je nodig? (Als die niet te achterhalen zijn doe je in dit geval een aanname)
- Wat is er volgens jou allemaal aan de hand?
- Wat wil jij bereiken voor jezelf en voor alle betrokkenen?
- Hoe ga je dat aanpakken?
- Noteer je gegevens in je logboek en neem dit mee naar leeractiviteit C1 en D1

Leeractiviteit B1

- Neem deel aan het klassikale inventarisatie. Stel alle vragen die je in je literatuurstudie bent tegen gekomen. Bespreek de fasen oriëntatie, beginsituatie, gewenst resultaat. Vraag onduidelijkheden vanuit de literatuurstudie na
- Stel samen met je docent de volgorde van de leeractiviteiten vast.

Leeractiviteit B2

- Neem deel aan de les over omgaan met affectie, verliefdheid, aantrekkingskracht enz.

Leeractiviteit C1

- Spreek in de groep en met je docent de bevindingen van leeractiviteit A1 door
- Neem deel aan de discussie en geef elkaar feedback.
- Stel je plan bij aan de hand van de feedback en neem het mee naar leeractiviteit D1

Leeractiviteit D1

- Maak de opdracht door in een rollenspel inhoud aan deze situatie te geven.
- Speel zowel de rol van patiënt alsook de rol van homeopaat.
- Geef en ontvang kritiek. Pas daarbij de feedbackregels toe, zie syllabus.

Reflectie

Inhoudelijke en procesmatige zelfreflectie van de studenten.

Transfer

Het geleerde wordt losgekoppeld uit de context en er wordt bewust gezocht naar andere toepassingsmogelijkheden.

Opdracht 4

Omgaan met intimiderende patiënt

Situatieschets 4

Josje 7 jaar komt in begeleiding van vader en moeder op consult. Josje komt over als een verlegen en gevoelig jongetje. Dat wordt door het verhaal van vader bevestigd. Josje is verlegen en durft op school zijn mond niet open te doen en laat zich door klasgenootjes 'op zijn bek slaan'. Je bent aanbevolen door een moeder van een klasgenootje dat dezelfde problemen had en nu het hoogste woord voert in de kringgesprekken. Vader voert het woord ondanks dat moeder hele dagen thuis is en veel meer met Josje optrekt. Zij beaamt en knikt maar vult niet aan. Vader meldt spontaan dat hij zelf als kind fysiek en seksueel door zijn vader die zeeman was mishandeld is. Mijn moeder had thuis niets in te brengen als hij er was. Ik zou mijn kind nooit zoiets aan kunnen doen geeft hij aan. Josje zelf zit het hele consult braaf op stoel voor je, tussen vader en moeder in en onderneemt geen enkele activiteit. Het is duidelijk dat in dit gezin vader de broek aan heeft. Bij het noteren van de personalia komt vader achter je bureau over je schouder mee staan kijken of je zijn naam goed spelt, die wordt namelijk vaak verkeerd geschreven, legt hij uit. Je belooft de middelen voor Josje morgen klaar te maken en op te sturen. Enkele dagen later op zaterdag wordt er op je spoednummer gebeld als je net in de supermarkt staat.

Het is de vader van Josje en hij is in alle staten. Hij zegt luidkeels het vertrouwen in je op. Eerst hou je, je al niet aan je woord en komen de middelen een dag te laat binnen. Dan zit er ook nog eens een gepeperde rekening bij. En er is ook nog geen verbetering in het gedrag van zijn zoon opgetreden. Hij vindt dus dat je heel wat uit te leggen hebt., anders stopt hij meteen met de behandeling. Zo laat hij niet met zich sullen. Dit gaat alle fatsoensnormen te boven vindt hij. Hij eist een verklaring en wel meteen.

Oriëntatie

Oriëntatie op de opdracht
Gegevens verzamelen
literatuurstudie

Beginsituatie

Bewust vaststellen welke voorkennis en ervaring reeds aanwezig is

Persoonlijke leerdoelen

Student legt tevoren de persoonlijke leerdoelen vast

Leeractiviteiten

Overzicht leeractiviteiten

Categorie/ nr	Soort	Waar	Met wie	Begeleiding	Duur
A 1	Leestaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
A 2	Doetaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
B1	Les	School	Groep	Docent	Max ½ uur
B 2	Les	School	Groep	Docent	Max. 1 uur
C1	Bespreek taak	School	Sub/groep	Docent	Max ½ uur
D1	Rollenspel / opdracht	School	Groep	Docent	1 1/2 uur

Leeractiviteit A1

- Zoek op internet alle informatie op die je zinvol lijkt bij dit onderwerp

Leeractiviteit A2

- Welke aanvullende gegevens heb je nodig (als die niet te achterhalen zijn doe je een aanname)?
- Wat is er volgens jou allemaal aan de hand?
- Wat wil jij bereiken voor jezelf en voor alle betrokkenen?
- Hoe ga je dat aanpakken?

Leeractiviteit B1

- Neem deel aan het klassikale inventarisatie. Stel alle vragen die je in je literatuurstudie bent tegen gekomen. Bespreek de fasen oriëntatie, beginsituatie, gewenst resultaat. Vraag onduidelijkheden vanuit de literatuurstudie na.
- Stel samen met je docent de volgorde van de leeractiviteiten vast.

Leeractiviteit B2

- Neem deel aan de les over intimidatie, agressie en verbaal geweld.

Leeractiviteit C1

- Spreek in de groep en met je docent de bevindingen van leeractiviteit A1 door
- Neem deel aan de discussie en geef elkaar feedback.
- Stel je plan bij aan de had van de feedback en neem het mee naar leeractiviteit D1.

Leeractiviteit D1

- Maak de opdracht door in een rollenspel inhoud aan deze situatie te geven.
- Speel zowel de rol van patiënt alsook de rol van homeopaat.
- Geef en ontvang kritiek. Pas daarbij de feedbackregels toe, zie syllabus.

Reflectie

Inhoudelijke en procesmatige zelfreflectie van de studenten.

Transfer

Het geleerde wordt losgekoppeld uit de context en er wordt bewust gezocht naar andere toepassingsmogelijkheden.

Opdracht. 5

Patiënt begeleiden die niet wil betalen.

Los het op. Bevestig de professionele relatie die je met elkaar hebt en de wederzijdse verantwoordelijkheid die dat met zich meebrengt.

Situatieschets 5

Patiënt komt na een jaar consulten te hebben genoten en de facturen niet te hebben betaald met de opmerking dat gezien het recentelijk ontslag het voldoen van de rekeningen voorlopig nog niet in het verschiet ligt. Los het op.

Oriëntatie

Oriëntatie op de opdracht.

Gegevens verzamelen.

Literatuurstudie.

Beginsituatie

Bewust vaststellen welke voorkennis en ervaring reeds aanwezig is.

Persoonlijke leerdoelen

Student legt tevoren de persoonlijke leerdoelen vast.

Leeractiviteiten

Overzicht leeractiviteiten

Categorie/ nr	Soort	Waar	Met wie	Begeleiding	Duur
A 1	Leestaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
A 2	Doetaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
B1	Les	School	Groep	Docent	Max ½ uur
B 2	Les	School	Groep	Docent	Max. 1 uur

C1	Bespreek taak	School	Sub/groep	Docent	Max ½ uur
D1	Rollenspel / opdracht	School	Groep	Docent	1 1/2 uur

Leeractiviteit A1

- Zoek op internet informatie op over incasso regelingen. Verdiep je ook in de incasso regeling van de NVKH.
- NVKH normdocumenten.

Leeractiviteit A2

- Welke aanvullende gegevens heb je nodig (als die niet te achterhalen zijn doe je een aanname)?
- Wat is er volgens jou allemaal aan de hand?
- Wat wil jij bereiken voor jezelf en voor alle betrokkenen?
- Hoe ga je dat aanpakken?

Leeractiviteit B1

- Neem deel aan het klassikale inventarisatie. Stel alle vragen die je in je literatuurstudie bent tegen gekomen. Bespreek de fasen oriëntatie, beginsituatie, gewenst resultaat. Vraag onduidelijkheden vanuit de literatuurstudie na
- Stel samen met je docent de volgorde van de leeractiviteiten vast.

Leeractiviteit B2

- Neem deel aan de les over incasso beleid en voorkomen van betalingsachterstand.

Leeractiviteit C1

- Spreek in de groep en met je docent de bevindingen van leeractiviteit A1 door
- Neem deel aan de discussie en geef elkaar feedback.
- Stel je plan bij aan de hand van de feedback en neem het mee naar leeractiviteit D1.

Leeractiviteit D1

- Maak de opdracht door in een rollenspel inhoud aan deze situatie te geven.
- Speel zowel de rol van patiënt alsook de rol van homeopaat.
- Geef en ontvang kritiek. Pas daarbij de feedbackregels toe, zie syllabus.

Reflectie

Inhoudelijke en procesmatige zelfreflectie van de studenten.

Transfer

Het geleerde wordt losgekoppeld uit de context en er wordt bewust gezocht naar andere toepassingsmogelijkheden.

Opdracht 6.

Patiënt begeleiden die mishandeld wordt. Erkenning geven en toch gepaste afstand bewaren. Hoe ga je om met deze vertrouwelijke gegevens. Hoe ga je om met de informatie. Meldingsplicht?

Situatieschets 6.

Mevr. Tromp zit nog niet op haar stoel, of je ziet de tranen in haar ogen opkomen. Dapper probeert ze zich nog te vermannen, maar het is al snel duidelijk dat, dat niet gaat lukken. 'Sorry' zegt ze: 'Ik kan niet meer'. Het komt uit haar tenen. Je geeft haar een zakdoekje en moedigt haar aan te vertellen wat er aan de hand is. Dan komt het hoge woord eruit. Mevr Tromp wordt door haar man die geregeld te veel drinkt, ernstig fysiek mishandeld. .Ze is bang en de wanhoop nabij. Wat nu?

Oriëntatie

Oriëntatie op de opdracht.

Gegevens verzamelen.

Literatuurstudie.

Beginsituatie

Bewust vaststellen welke voorkennis en ervaring reeds aanwezig is.

Persoonlijke leerdoelen

Student legt tevoren de persoonlijke leerdoelen vast.

Leeractiviteiten

Overzicht leeractiviteiten

Categorie/ nr	Soort	Waar	Met wie	Begeleiding	Duur
A 1	Leestaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
A 2	Doetaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
B1	Les	School	Groep	Docent	Max ½ uur
B 2	Les	School	Groep	Docent	Max. 1 uur
C1	Bespreek taak	School	Sub/groep	Docent	Max ½ uur
D1	Rollenspel / opdracht	School	Groep	Docent	1 1/2 uur

Leeractiviteit A1

- Zoek op internet informatie over dit onderwerp op. Welke instanties bieden hulp. Hoe zit het met meldingsplicht versus beroepsgeheim.
- Bureau slachtofferhulp.
- Google meldingsverplichting.
- Centrum voor school en veiligheid.
- Zie bijlagen.

Leeractiviteit A2

- Welke aanvullende gegevens heb je nodig (als die niet te achterhalen zijn doe je een aanname)?
- Wat is er volgens jou allemaal aan de hand?
- Wat wil jij bereiken voor jezelf en voor alle betrokkenen?
- Hoe ga je dat aanpakken?

Leeractiviteit B1

- Neem deel aan het klassikale inventarisatie. Stel alle vragen die je in je literatuurstudie bent tegen gekomen. Bespreek de fasen oriëntatie, beginsituatie, gewenst resultaat. Vraag onduidelijkheden vanuit de literatuurstudie na
- Stel samen met je docent de volgorde van de leeractiviteiten vast.

Leeractiviteit B2

- Neem deel aan de les over mishandeling, kenmerken en verwijsmogelijkheden

Leeractiviteit C1

- Spreek in de groep en met je docent de bevindingen van leeractiviteit A1 door
- Neem deel aan de discussie en geef elkaar feedback.
- Stel je plan bij aan de hand van de feedback en neem het mee naar leeractiviteit D1.

Leeractiviteit D1

- Maak de opdracht door in een rollenspel inhoud aan deze situatie te geven.
- Speel zowel de rol van patiënt alsook de rol van homeopaat.
- Geef en ontvang kritiek. Pas daarbij de feedbackregels toe, zie syllabus.

Reflectie

Inhoudelijke en procesmatige zelfreflectie van de studenten

Transfer

Het geleerde wordt losgekoppeld uit de context en er wordt bewust gezocht naar andere toepassingsmogelijkheden

5^e leerjaar

Opdracht 7

Patiënt begeleiden die suïcidaal is.

Leg de patiënt uit welk geneesmiddel je voorschrijft in deze situatie en waarom, wat je er van verwacht, met welke frequentie en schudslagen ze dit mag gaan gebruiken en met welke frequentie je contact wilt houden.

Situatieschets 7

Patiënte van 59 jaar is door haar man buiten de deur gezet na een relatie van 37 jaar waarin ze voortdurend door haar man is vernederd. Ze voelt zich zowel emotioneel als financieel zeer afhankelijk en ziet het leven niet meer zitten. Ze schaamt zich voor de buurt en is in tranen, de wanhoop nabij.

Ze weet niet hoe verder. Ze weet niet waarheen. Wat kun je voor haar doen en hoe voorkom je verdere escalatie van de problematiek?

Oriëntatie

Oriëntatie op de opdracht.

Gegevens verzamelen.

Literatuurstudie.

Beginsituatie

Bewust vaststellen welke voorkennis en ervaring reeds aanwezig is.

Persoonlijke leerdoelen

Student legt tevoren de persoonlijke leerdoelen vast.

Leeractiviteiten

Overzicht leeractiviteiten

Categorie/ nr	Soort	Waar	Met wie	Begeleiding	Duur
A 1	Leestaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
A 2	Doetaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
B1	Les	School	Groep	Docent	Max ½ uur
B 2	Les	School	Groep	Docent	Max. 1 uur
C1	Bespreek taak	School	Sub/groep	Docent	Max ½ uur
D1	Rollenspel / opdracht	School	Groep	Docent	1 1/2 uur

Leeractiviteit A1

- Zoek op internet relevante informatie op.
- Google : info over suicide
- Lees (pdf) ouderenpsychiatrie
- Zoek in de bijgevoegde boekenlijst relevante titels en lees ze als achtergrond informatie.

Leeractiviteit A2

- Welke aanvullende gegevens heb je nodig (als die niet te achterhalen zijn doe je een aanname)?
- Wat is er volgens jou allemaal aan de hand?
- Wat wil jij bereiken voor jezelf en voor alle betrokkenen?
- Hoe ga je dat aanpakken?

Leeractiviteit B1

- Neem deel aan het klassikale inventarisatie. Stel alle vragen die je in je literatuurstudie bent tegen gekomen. Bespreek de fasen oriëntatie, beginsituatie, gewenst resultaat. Vraag onduidelijkheden vanuit de literatuurstudie na.
- Stel samen met je docent de volgorde van de leeractiviteiten vast.

Leeractiviteit B2

- Neem deel aan de les over suicide gevoelige patiënten.

Leeractiviteit C1

- Spreek in de groep en met je docent de bevindingen van leeractiviteit A1 door
- Neem deel aan de discussie en geef elkaar feedback.
- Stel je plan bij aan de hand van de feedback en neem het mee naar leeractiviteit D1.

Leeractiviteit D1

- Maak de opdracht door in een rollenspel inhoud aan deze situatie te geven.
- Speel zowel de rol van patiënt alsook de rol van homeopaat.
- Geef en ontvang kritiek. Pas daarbij de feedbackregels toe, zie syllabus.

Reflectie

Inhoudelijke en procesmatige zelfreflectie van de studenten.

Transfer

Het geleerde wordt losgekoppeld uit de context en er wordt bewust gezocht naar andere toepassingsmogelijkheden.

Opdracht 8.

Patiënt begeleiden bij rouwverwerking. Wat kun je voor Ria doen. En waar ligt de grens van je betrokkenheid.

Situatieschets 8

Bas is al een poosje patiënt bij je. Hij is elf jaar en regulier met Asperger gediagnosticeerd. Niet het makkelijkste kind maar op de homeopathische medicatie doet hij het erg goed. Geen toestanden meer met zijn broer, geen knokpartijen meer op school, maar goede cijfers, en de angst van moeder dat hij een keer voor de trein springt zoals ook zijn beste vriend heeft gedaan ebt langzaam weg. Moeder Ria is ook patiënt bij je, zij heeft een moeilijk jeugd achter de rug en voelt zich sterk verbonden met Bas. 'Wij begrijpen elkaar' zegt ze vaak. Die morgen belt Ria je uit bed. Ze is in tranen en je kunt haar eerst niet verstaan. Maar uiteindelijk begrijp je dat Bas gisteren met zijn crossfiets onder een vrachtwagen is gekomen en ter plekke is overleden. Ria is volkomen in paniek, wat moet ik doen, ik kan nooit meer blij zijn. Mijn man praat niet. Jij bent de enige met wie ik kan praten.

Oriëntatie

Oriëntatie op de opdracht.

Gegevens verzamelen.

Literatuurstudie.

Beginsituatie

Bewust vaststellen welke voorkennis en ervaring reeds aanwezig is.

Persoonlijke leerdoelen

Student legt tevoren de persoonlijke leerdoelen vast.

Leeractiviteiten

Overzicht leeractiviteiten

Categorie/ nr	Soort	Waar	Met wie	Begeleiding	Duur
A 1	Leestaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
A 2	Doetaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
B1	Les	School	Groep	Docent	Max ½ uur
B 2	Les	School	Groep	Docent	Max. 1 uur
C1	Bespreek taak	School	Sub/groep	Docent	Max ½ uur
D1	Rollenspel / opdracht	School	Groep	Ddocent	1 1/2 uur

Leeractiviteit A1

- Zoek op internet bruikbare informatie over rouw en rouwverwerking. Fasen. En specifieke informatie over ouders die een kind verliezen.

Leeractiviteit A2

- Welke aanvullende gegevens heb je nodig (als die niet te achterhalen zijn doe je een aanname)?
- Wat is er volgens jou allemaal aan de hand?
- Wat wil jij bereiken voor jezelf en voor alle betrokkenen?
- Hoe ga je dat aanpakken?

Leeractiviteit B1

- Neem deel aan het klassikale inventarisatie. Stel alle vragen die je in je literatuurstudie bent tegen gekomen. Bespreek de fasen oriëntatie, beginsituatie, gewenst resultaat. Vraag onduidelijkheden vanuit de literatuurstudie na.
- Stel samen met je docent de volgorde van de leeractiviteiten vast.

Leeractiviteit B2

- Neem deel aan de les over rouw en rouw verwerking.

Leeractiviteit C1

- Spreek in de groep en met je docent de bevindingen van leeractiviteit A1 door

- Neem deel aan de discussie en geef elkaar feedback.
- Stel je plan bij aan de hand van de feedback en neem het mee naar leeractiviteit D1.

Leeractiviteit D1

- Maak de opdracht door in een rollenspel inhoud aan deze situatie te geven.
- Speel zowel de rol van patiënt alsook de rol van homeopaat.
- Geef en ontvang kritiek. Pas daarbij de feedbackregels toe, zie syllabus.

Reflectie

Inhoudelijke en procesmatige zelfreflectie van de studenten.

Transfer

Het geleerde wordt losgekoppeld uit de context en er wordt bewust gezocht naar andere toepassingsmogelijkheden.

Opdracht 9.

Patiënt begeleiden die regulier opgegeven is. Wat kun je bieden, wat kun je aanbieden, wat kun je waarmaken in therapeutische zin en in intermenselijk contact?

Situatieschets 9

Els komt op consult, een slanke vrouw van halverwege de dertig. Ze heeft twee kleine kinderen. Ze is op jouw aanraden naar een specialist geweest en komt met een zeer slechte reguliere diagnose terug. Ze heeft een uitgezaaide borstkanker, de metastasen zitten in haar lever en in haar botten. In het ziekenhuis konden ze niets meer voor haar doen.' De oncoloog formuleerde het als volgt' zegt Els: ' U moet in maanden denken, niet in jaren' Els is volkomen in paniek. Je bent mijn laatste strohalm.Wat denk je binnen de diverse scenario's voor haar te kunnen doen?

Oriëntatie

Oriëntatie op de opdracht.

Gegevens verzamelen.

Literatuurstudie.

Beginsituatie

Bewust vaststellen welke voorkennis en ervaring reeds aanwezig is.

Persoonlijke leerdoelen

Wat zijn je persoonlijke leerdoelen?

Leeractiviteiten

Overzicht leeractiviteiten

Categorie/ nr	Soort	Waar	Met wie	Begeleiding	Duur
A 1	Leestaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
A 2	Doetaak	Thuis	Indiv.	Geen	Naar behoefte
B1	Les	School	Groep	Docent	Max ½ uur
B 2	Les	School	Groep	Docent	Max. 1 uur
C1	Bespreek taak	School	Sub/groep	Docent	Max ½ uur
D1	Rollenspel / opdracht	School	Groep	Docent	1 1/2 uur

Leeractiviteit A1

- Zoek op internet bruikbare informatie over de fasen van het stervensproces, en de begeleiding die daarbij gegeven kan worden. Zoek ook op welke instanties hulp of ondersteuning kunnen bieden.
- Lees van Kubler-Ross: Omgaan met stervenden.
- Pim van Lommel: Leven na de dood (literatuurlijst speciale boeken).
- De Monink: wat is verlieskunde.

Leeractiviteit A2

- Welke aanvullende gegevens heb je nodig (als die niet te achterhalen zijn doe je een aanname)?
- Wat is er volgens jou allemaal aan de hand?
- Wat wil jij bereiken voor jezelf en voor alle betrokkenen?
- Hoe ga je dat aanpakken?

Leeractiviteit B1

- Neem deel aan het klassikale inventarisatie. Stel alle vragen die je in je literatuurstudie bent tegen gekomen. Bespreek de fasen oriëntatie, beginsituatie, gewenst resultaat. Vraag onduidelijkheden vanuit de literatuurstudie na
- Stel samen met je docent de volgorde van de leeractiviteiten vast.

Leeractiviteit B2

- Neem deel aan de les over het stervensproces.

Leeractiviteit C1

- Spreek in de groep en met je docent de bevindingen van leeractiviteit A1 door
- Neem deel aan de discussie en geef elkaar feedback.
- Stel je plan bij aan de had van de feedback en neem het mee naar leeractiviteit D1

Leeractiviteit D1

- Maak de opdracht door in een rollenspel inhoud aan deze situatie te geven.
- Speel zowel de rol van patiënt alsook de rol van homeopaat.
- Geef en ontvang kritiek. Pas daarbij de feedbackregels toe, zie syllabus.

Reflectie

Inhoudelijke en procesmatige zelfreflectie van de studenten

Transfer

Het geleerde wordt losgekoppeld uit de context en er wordt bewust gezocht naar andere toepassingsmogelijkheden

Syllabus

Module 9 Competentie 1.7 Patiënt begeleiden

Deelkwalificatie 1

Inhoud

Bijlage 1. Het mag niet het mag nooit.	Blz. 37
Bijlage 2. Formulier melding incidenten agressie en geweld.	Blz. 38
Bijlage 3. Geweld melden of niet.	Blz. 38
Bijlage 4. Literatuurlijst.	Blz. 39

Bijlage 2

Formulier melding incidenten agressie en geweld.

Klik op de pdf om te openen

S_9089033110%20
Melding%20incident%

Bijlage 3

Geweld melden of niet.

Klik op de pdf om te openen.

060315_Geweld_mel
den_of_niet[1].pdf

Boekenlijst

Deze adviesboekenlijst en andere media is bedoeld als ondersteuning in behoud of herstel van persoonlijke, relationele ontwikkeling, gezondheid en pedagogische ontwikkeling.

Deze lijst is continue in ontwikkeling

Wij ontvangen graag jullie reactie en tips. Op het eind van deze lijst vindt u waar iedere uitgave te verkrijgen is.

Persoonlijke ontwikkeling

- De zeven stappen naar wijsheid en vrede, Hans Stolp.
- Mens op de drempel, Mogelijkheden en problemen bij de innerlijke ontwikkeling, Bernard Lievegoed, uitg. Vrij Geestesleven 1983, isbn 90 6038 179 3, 216 pag., verkrijgbaar AB, BBre, L,
- Helemaal jezelf in relatie met de ander, Linda Adams en Elinor Lenz, uitg. Tirion Baarn, isbn 90 4390 081 8, 152 pag.
- Recepten om in de puree te raken, doe-het-zelf therapie, Bruno-Paul De Roeck, uitg. De Toorts 1992, isbn 906020 329 1, 151 pag.
- Eindelijk, je eigen leven leiden, loskomen van een beschadigde jeugd, Susan Forward & Graig Buck, uitg. KOMOS, Z & K Uitgers, Utrecht/Antwerpen, isbn 90 215 1589, 270 pag.
- Anorexia nervosa overwinnen, Een gids voor patiënt, gezin en hulpverlener, dr. Johan Vanderlinden, uitg. Lanno, isbn 90 209 3980 7, verkrijgbaar
- Boulimie en eetbuiten overwinnen, Een gids voor patiënt, gezin en hulpverlener, dr. Johan Vanderlinden, uitg. Lanno, isbn 90 209 4324 3, verkrijgbaar
- Pim van Lommel Eindelooos bewustzijn.

Ontwikkeling van de vrouw

- De ontembare vrouw, als archetype in mythen en verhalen, Clarissa Pinkola Estés, uitg. Brecht, uitg. 90 230 08499,
- De ongetemde feeks, Linda Leonard, uitg. Lemniscaat, isbn 90 6069 9149,
- Godinnen in de ouder wordende vrouw, Bolen, uitg. Lemniscaat?
- Eva begrijpen, een vrouwelijke psychologie, Irene Claremont de Castillejo, uitg. Lemniscaat 1984, isbn 90 6069 431 7, 193 pag., verkrijgbaar BBre,
- Gekwetste vrouw, Het genezen van de vader-dochterrelatie, Linda Leonard, uitg. Lemniscaat 1983, isbn 90 6069 545 3, 189 pag., verkrijgbaar BBre, L,
- Als hij maar gelukkig is, Vrouwen die te veel in liefde investeren, Robin Norwood, uitg. Sesam, isbn 90 246 4733 9, 253 pag., verkrijgbaar BBre,

- Vuurtekenvrouw, Over de zin van overgang, Julia Onken, uitg. Becht, verkrijgbaar BBre, L,
- De overgang als bron van kracht, Nieuwe perspectieven en zingeving in de tweede levensfase, dr. Christiane Northrup, uitg. Altanura-Becht 2002, isbn 90 6963 524 0/nur 861, 540 pag.,
- Vrouwen in de overgang, Een nieuw begin, Ann Mankowitz, uitg. Lemniscaat 1985, isbn 90 6069 603 4, 118 pag.

Ontwikkeling van de man

- De volmaakte man bestaat, Marcel Ploem, over de emancipatie van de man, uitg. Lanno, isbn 90 209 3962 9, 128 pag.
- Hij, de psyche van de man belicht, Robert A. Johnson, uitg. Servire Katwijk, isbn 90 6325 248, 116 pag.
- Goden in elke man, Een nieuwe psychologie van de man, Jean Shinoda Bolen, uitg. Lemniscaat 1998, isbn 90 6069 728 6, 301 pag.
- Als mannen leren liefhebben, Liefde is geen mannenwerk, Wilfried Wieck, uitg. De Kern Baarn, isbn 90 325 0383 9, 218 pag., verkrijgbaar BBra, BBre,
- De man, een onbegrepen wezen, Walter Trobisch, uitg. Kok 1988, isbn 90 242 0732 0, 91 pag.

(Partner-)relatie

- Ruzie, Riekje Boswijk-Hummel, uitg. De Toorts, isbn 90 6020 522 7, 235 pag., verkrijgbaar BBre,
- De volwassen relatie, groeien in liefde, Harville Hendrix, uitg. Kosmos 1990, isbn 90 215 1625, 229 pag.
- Revolutie binnen de partnerrelatie, Liefde opnieuw ontwikkelen, Riekje Boswijk-Hummel, uitg. De Toorts, isbn 90 6020 762 9,
- Natuurlijke gezinsplanning (NFP), vijf vragen - vijf antwoorden, uitg. NFP, € 0,50, verkrijgbaar CPAG, NFP., www.nfp-europe.org/
- Gyne-Fix, een doeltreffende anticonceptie, die de levenskwaliteit verbetert, www.gynefix.com/, gratis brochure, verkrijgbaar CPAG, Piette: tel 02-334.95.70, fax 02-377.52.21.
- Stiefouders en stiefkinderen, Bray, uitg.

Verwerking van verlies / rouw / het stervensproces

- Tot op het bot, Levensbedreigende ziekte en persoonlijke groei, Jean Shinoda Bolen, uitg. Lemniscaat 1997, isbn 90 5637 068 5, 236 pag., verkrijgbaar BBra
- Lessen voor levenden, Gesprekken met stervenden, Elisabeth Kübler-Ross, Ambo 1969, isbn 90 263 0103 0, 278 pag., verkrijgbaar AB, BBre, L,
- Helpen bij verlies en verdriet, Een gids voor het gezin en de hulpverlener, Manu Keirse, Lanno 1995, isbn 90 209 2693 4, verkrijgbaar BBre,
- Afscheid nemen, Loslaten wat dierbaar is, Riekje Boswijk, uitg. Toorts 1998, isbn 90 6020 779 3, 204 pag., verkrijgbaar BBre, L,
- Als 't kwaad goede mensen treft, Harold Kushner, uitg. Ten Have 1983, isbn 90 259 4770 0, 139 pag., verkrijgbaar BBre,
- Bij het sterven van kinderen, Een handreiking, Arie Boogert, uitg. Christoffor 1991, isbn 90 6238 137 5, 267 pag., verkrijgbaar AB, BBre, L,
- Kinderen en de dood, Elisabeth Kübler-Ross, Ambo 1983, isbn 90 263 0645 8, 220 pag., verkrijgbaar AB, BBre, L,
- Stilstaan bij sterven, Zes bijdragen rond een verwaarloosd thema in het euthanasiedebat, Siegwart Knijpenga e.a., uitg. Christoffor 1998, isbn 90 6238 619 9, 190 pag., verkrijgbaar AB, L,

Verzorging en gezondheid van kinderen

- Geboorte van moeder en kind, De eerste jaren van een veranderd leven, Riekje Boswijk-Hummel, uitg. De Toorts, € 16,-
- Groeiwijzer, van nul tot één jaar, voeding en verzorging, Pauline Bom en Machteld Huber, uitg. Christoffor 1999, 130 pag., € 11,30 verkrijgbaar AB, BBre, CPAG, D, L, VAG.
- Regelmaat en inbakeren, voorkomen en verhelpen van huilen en onrust, Ria Blom, uitg. Christoffor, 90 6238 741 1, 238 pag., € 19,90, verkrijgbaar VAG, CPAG
- Groeiwijzer, van één tot vier jaar, verzorging en opvoeding, Pauline Bom en Machteld Huber, uitg. Christoffor 1999, 164 pag., € 11,30, verkrijgbaar AB, BBre, CPAG, D, L, VAG.
- Dokter, wat ik nog vragen wou, Aart van der Stel en Edmond Schoorel, uitg. Christoffor 1991, isbn 90 6238 476 5, 159 pag., verkrijgbaar AB, BBre, L,

- Kinderspreekuur, gezondheid, ziekte en opvoeding, Wolfgang Goebel en Michaëla Glöckler, uitg. Christofoor 2003, isbn 90 6238 770 5, 512 pag., verkrijgbaar AB, BBre,
- Kinderziekten en inenting, folder (www.abng.nl/geneeswijzen/vaccinatie/artikel/art4a.html), verkrijgbaar CPAG, uitg. Federatie Antroposofische Gezondheidszorg, tel. 0343-533538, fax 0343-533651.
- Nederlandse Vereniging Kritisch Prikken, tel. 0900-20 20 171 (16 ct / min.), www.nvkp.nl
- Draagdoeken voor baby's , <http://www.didymos.com/>
- Opvoeden is een groeiproces, prof. Peter Adriaenssens, uitg. Lanno, isbn 90 209 27 558, 256 pag.
- Spreuken, gedichten en liedjes voor kinderen, Arie Boogert e.a., uitg. Christofoor 1977, isbn 90 6238 0387, 93 pag., verkrijgbaar AB, BBre, L,
- De Gouden Poort, Liedjes voor peuters en kleuters, Baetrijd Gradenwitz, uitg. Christofoor 1998, boek en CD
- Mij ... Mij ... Mij Ikke ... Ikke... Ikke, De ontwikkeling van het 2 - 3 jarig kind, Ria Blom, uitg. Therapeuticum Utrecht, € 1,60, verkrijgbaar CPAG
- 'Soms zou je ze achter het behang willen plakken', Horen straffen en belonen thuis in de opvoeding van het kleine kind (tot ongeveer zeven jaar)? Of zijn er andere wegen om het goede en juiste te bereiken? Ria Blom, uitg. Therapeuticum Utrecht, € 1,60, verkrijgbaar CPAG
- Luisteren naar kinderen, De nieuwe methode voor overleg in het gezin, Thomas Gordon, uitg. Tirion 1976, isbn 90 5121 082 5, 240 pag., verkrijgbaar BBre, L, NET,
- Kinderen hebben grenzen nodig, J. Rogge, Van Holkema & Warendorf, isbn 90 269 6766 7, 176 pag., verkrijgbaar BBre, L, in herdruk?
- De buis de baas, Christof Wiechert, uitg. Voedingsinstituut Dunamis, € 0,55, verkrijgbaar CPAG
- Monsters van kinderen, Draken van ouders, De achterkant van huize weltevree, Mirjam Schöttelndreier, uitg. De Balie 1995, isbn 90 6617 159 6, 126 pag., verkrijgbaar BBre, L,
- Het misverstand opvoeding, Judith Rich-Haris, Contact Amsterdam, € 24,70
- Jongens, hoe voed je ze op?, Steve Biddulph, uitg. Elmar 1999, isbn 90389 08490, 136 pag., verkrijgbaar BBre, L,
- Het opgroeiboek voor jongens, alles wat jongens moeten weten over hun veranderende lichaam en gevoelens, Lynda & Area Madaras, uitg. Standaard - Elmar, isbn 90 581 4006 7, 309 pag, verkrijgbaar Bbra,
- Alles went, ook een adolescent, wegwijzer bij het opvoeden van jongeren, T. Compemolle,

- uitg. Lannoo 1997, isbn 90 209 3121 0, 135 pag., verkrijgbaar BBre, L,
- Mijn kind is bang (en ik ook), opvoeden tot weerbaarheid, prof. Peter Adriaenssens, verkrijgbaar BBre,
- Stiefouders en stiefkinderen, De valkuilen en oplossingen, James Breay & John Kelly, uitg. Forum 1999, isbn 90 225 25376, 272 pag., verkrijgbaar BBre, L,
- Met hart en ziel naar de Rudolf Steinerscholen, Een kennismaking met de Steinerscholen van Vlaanderen, uitg. Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen tel. en fax 03- 03-237.87.10, verkrijgbaar VAG, CPAG
- Boekenwijzer, Het boek in de opvoeding, uitg. Nieuwe Boekerij, Van Tetslaan 15, NL-3707 VB Zeist, tel. 0032-3404.31885, 31 pag., € 2,48, verkrijgbaar AB, L,
- Kinderen en roken, Hoe u voorkomt dat kinderen (gaan) roken, Allen Carr,
- Een lief, hoe je het doet en hoe doe je 't goed? Praktische gids voor jonge vrijers, uitg. CGSO 1997, 64 pag., € 2,48, verkrijgbaar CPAG, CGSO.
- Ouders en hun kinderen – opvoeding en ontwikkeling: een ontdekkingsreis
 Michaela Glöckler – uitg. Christofoor – ISBN 9062384366

Omgaan met beperkingen

- *Kinderen met een raadsel, Een handreiking voor ouders en leerkrachten, Moniek Terlouw e.a., uitg. Christofoor 1998, isbn 90 6238 093, 222 pag., verkrijgbaar AB, BBre, L,*
- *Kinderen met ontwikkelingsproblemen, Inzichten uit de antroposofische heilpedagogie, Walter Holtzapfel, uitg. Vrij Geestesleven 1988, isbn 90 6038 257 9, 265 pag., verkrijgbaar AB, L,*
- *Stap voor stap, Oefeningen voor kinderen met spraak-, lees-, schrijf- en concentratieproblemen, Mary Nash-Wortham, uitg. Vrij Geestesleven 1987, isbn 90 6038 238 2, 93 pag., verkrijgbaar AB, BBre,*
- *Woordblind? Omgaan met dyslexie vanuit de Vrije Schoolpedagogie, Moniek Terlouw, uitg. Vrij Pedagogisch Centrum 1992, isbn 90 800739 1 1, 155 pag., verkrijgbaar AB, BBre, L,*
- *Zit stil! Handleiding voor het opvoeden van overbewegelijke kinderen, T. Compennolle, uitg. Lannoo 1994, isbn 90 209 1892 3, 190 pag., verkrijgbaar BBre,*
- *Kinderen met aandachts- en werhoudingsproblemen (de beertjes methode), Kaat Timmerman, uitg. Acco*
- *Een persoonlijke denk- en leerstijl. Handboek voor leerkrachten, begeleiders en ouders (de mannetjes methode), Kaat Timmerman, uitg. Acco*
- *En mijn ene been staat, het overwinnen van bewegingsbeperkingen, Jo Lebeer, uitg. Lemniscaat 1997, isbn 5637-069-03, € 22,20*

Slaapproblemen

- Slaaphygiëne, Egbert van Wijk, uitg. CPAG, kosteloos, verkrijgbaar CPAG
- Kinderen met slaapproblemen, Een werkboek voor ouders, Ruttien Schregardus, uitg. Boom 1999, isbn 90 600 9 9745, verkrijgbaar BBre,
- Leer uw kind 's nachts doorslapen, Een slaapprogramma voor uw baby om zelf weer aan nachtrust toe te komen, Charles Schaefer, uitg. De Driehoek, Amsterdam, isbn90 6030 553 1, 96 pag.

Gezondheid en Ziekte

- Geneeskunde voor de hele mens, Hoe werken antroposofische artsen?, Antroposofie in de praktijk,
- Jelle van der Meulen e.a., uitg. Vrij Geestesleven 1992, isbn 90 6038 313 3, 103 pag., verkrijgbaar AB, BBre, CPAG, DKP, L,
- Eigentijdse ziektebeelden, Hoofdpijn, Hyperventilatie, Krampachtige dikke darm, Rugklachten, Premenstrueel syndroom, Hoge bloeddruk, Aart van der Stel, uitg. Vrij Geestesleven 1986, isbn 90 6038 224 2, 71 pag., verkrijgbaar AB, BBre,
- Je hoofdpijn-weg, hoofdpijn, migraine, psychosomatiek, oefeningen, een praktische gids voor iedereen die een beter inzicht wil krijgen in de voor hem of haar specifieke hoofdpijn, Jaap van de Weg, uitgeverij Christfoor 2003, isbn 90 6038 475X, www.hoofdpijnweg.nl, verkrijgbaar
- Zieken Thuis, Praktische wenken op basis van de antroposofie, Tineke van Benthem e.a., uitg. Vrij Geestesleven 1980, isbn 90 6038 109 2, 132 pag., verkrijgbaar AB, L,
- Stoppen met roken, Allen Carr,
- Met kanker kun je leven, CD-rom, verkrijgbaar Stichting Assagioli, Postbus 99, 9750 AB Haren, tel. 0900 – 0012, kosteloos voor kankerpatiënten die een NL-ziekteverzekering hebben bij één van de 10 sponsors, www.assagioli.nl

Gezichtspunten, uitg. Centrum Sociale Gezondheidszorg

- 1- .Antroposofische geneeskunst (BBre)
- 2- Nervositeit
- 3- Kunstzinnige Therapie –(uitverkocht)
- 4- Allergie
- 5- Mens en werk
- 6- Euritmietherapie
- 7- Depressie

- 8- Koorts
- 9- Verslaving
- 10- Aids en het ik
- 11- Ziek-zijn, beter worden. Hyperventilatie en hoge bloeddruk
- 12- Antroposofische geneesmiddelen
- 13- Tijd en ritme
- 14- Vermoeidheid
- 15- Mens en voeding
- 16- Biografie en ziekte
- 17- Grenzen aan de automatisering
- 18- Seksualiteit (dubbelnummer)
- 19- Verplegen vanuit antroposofisch perspectief
- 20- Gids voor ziektepreventie en zelfmedicatie (dubbelnummer)
- 21- Spreken en spreektherapie,
- 22- (Anti-)conceptie
- 23- Antroposofische fysiotherapie
- 24- Omgaan met angst
- 25- Orgaandonatie
- 26- Levensvragen. Een vraagbaak bij biografisch zelfonderzoek (dubbelnummer)
- 27- Stervenbegeleiding, hulp bij sterven (dubbelnummer)
- 28- Heilpedagogie voor kinderen met een verstandelijke handicap
- 29- Kunstzinnige therapie
- 30- Burnout
- 31- Praktische oefeningen (dubbelnummer)
- 32- Vrouwenzaken. Over ongesteldheid en opvliegers.
- 33- De oerbronnen van gezondheid

Gewone nummers € 2,75, dubbelnummers € 5,-, verkrijgbaar AB, CPAG, CSG, L, VAG.

Voeding

- Weet wat je eet, Over de kwaliteit van levensmiddelen, uitg. Voedingsinstituut D'namis, € 6,78, verkrijgbaar D, VAG.
- Wat eten we vandaag?, Lekker en gezond eten met kinderen van twee tot zestien jaar, Vreni de Jong,

- uitg. Christoffor 1993, isbn 90 6238 464 1, 466 pag., verkrijgbaar
- Voeding en kanker, Een dynamische visie, uitg. Voedingsinstituut Dünamis, € 3,36, verkrijgbaar CPAG, D, VAG.

Verkrijgbaar

Bij iedere titel vind u achter 'verkrijgbaar' afkortingen. Hieronder staan de verklaringen voor de afkortingen. Om een telefoonnummer in Nederland van België te vormen kiest u eerst 00-31, laat dan de 'nul' weg en vervolg verder het nummer. Vanuit Nederland naar België kiest u 00-32.

- AB Antroposofische Bibliotheek Breda, Vrije Rudolf Steiner School, Minckelersstraat 27, Breda, tel. 076-571.3646, openingsuren vrijdag 8.30 - 13 uur.
- BBra Bibliotheek Brasschaat, Gemeentepark 3, B-2930 Brasschaat, tel. 03-652.03.52
openingsuren ma / di / do / vr: 15.30-19.45, wo: 14-19.45u, do ook: 9.30-12.15,
za: 10u tot 12.45
- BBre Bibliotheek Breda,
- CGSO Centrum voor Geboorteregeling en Seksuele Opvoeding, Meersstraat 138-B, B-9000 Gent, tel. 09-221 07 22, fax 09-220 84 06, cgso@xs4all.be.
- CPAG Centrum voor Psychotherapie en Antroposofische Gezondheidszorg, de Pretlei 5, B-2930 Brasschaat, tel. 03-650.1007, fax 03-650.1008, cpag@hnbe.com
- CSG Centrum Sociale Gezondheidszorg, Thedingsweert 3, NL-4017 NR Kerk-Avezaath Tiel, tel. 0344-634171
- D Voedingsinstituut Dünamis, Postbus 158, NL-3970 AD Driebergen, tel. 0343-533456, fax 0343-533613, dunamis@ecomarkt.nl, www.ecomarkt.nl/dunamis
- DKP De Kleine Prins, boekenwinkel, Scheldestr. 77, B-2000 Antwerpen, tel. + fax 03-237.97.65, openingsuren dinsdag t/m zaterdag: 9.30-17.30 uur
- DW Bibliotheek De Wingerd (alleen voor ouders van de school), Zwemdoklei 3, B-2130 Brasschaat-St.Mariaburg, tel. 03-665.41.90, yggdrasil@planetinternet.be, home.planetinternet.be/yggdrasil
- L Leander, Boschstraat 104, NL-4811 GK Breda, tel. 076-520 50 86, Openingsuren: dinsdag t/m vrijdag: 10 -18 uur, zaterdag 10 - 17 uur
- NET Stichting Nederlandse Effectiviteits Trainingen, Postbus 700, NL-1440 AS Purmerend, tel. 0299-43.68.16, tevens secretariaat voor Gordon-communicatie-cursussen.
- NFP NFP-Vlaanderen, Boechoutselei 1, B-2640 Mortsel, 03-455.16.97, nfp@tijd.com
NFP-Nederland, Appelstraat 95, NL-2564 EC Den Haag, info.be@nfp-europe.org
- RSA Rudolf Steiner Academie bibliotheek, Lange Lozanastraat 117, B-2018 Antwerpen,

tel. 03-237.87.10, rsacademie@online.be,

openingsuren ma + di + wo: 10-14 u, do: 10-19 u (gesloten tijdens de schoolvakanties).

VAG

Vereniging Antroposofische Gezondheidszorg vzw, Gezondheidslei 99,

B-2930 Brasschaat, tel. 03-605.78.19, fax 03-605.78.20,

vag.assa@skynet.be, users.skynet.be/vag-assa